

IZVJEŠTAJ O PROVEDENOJ JAVNOJ RASPRAVI NA NACRT ODLUKU O PODIZANJU SPOMENIKA BOSANSKOM KRALJU TVRTKU I KOTROMANIĆU

U skladu sa Zaključkom Gradskog vijeća Grada Sarajeva, broj: 01-GV-02-1615/22 od 26.10.2022. godine, provedena je javna rasprava na Nacrt Odluke o izmjeni Odluke o podizanju spomenika bosanskom kralju Tvrtku I Kotromaniću.

Pozivi za učešće u javnoj raspravi su, u skladu sa navedenim Zaključkom, upućeni sljedećim subjektima:

- Općina Centar
- klubovima vijećnika u Gradskom vijeću Grada Sarajeva
- linkom na web stranici Grada Sarajeva svim zainteresovanim
- Primjedbe, prijedlozi i sugestije iznesene na sjednici Gradskog vijeća kao i zaključci Komisije za spomenike smatraju se prilogom javne rasprave

Javna rasprava trajala je 10 dana, odnosno do 10.11.2022. godine.

U javnoj raspravi učešće su uzeli sljedeći subjekti:

1. Umjetnička galerija BiH

- 1. Umjetnička galerija BiH**
(kopija dopisa u prilogu Izvještaja)

STAV PREDLAGAČA

Cijeneći predloženo smatramo sljedeće:

Stručni kolegij Umjetničke galerije BiH navodi niz zapažanja vezano za spomeničku kulturu, te se navode neke biste pisaca, političara, sportista i sl. koji po njihovom mišljenju predstavljaju „jeftino i loše“ rješenje. Navodi se negativan primjer Skoplja kao grada hiperprodukcije spomeničkog sadržaja nesretno proživljene tranzicije te pojedinačnih primjera u Beogradu, Podgorici, Kninu i slično.

Uz niz ostalih opaski i pitanja ističe se pitanje da li nam skulptura Kralja Tvrtka I uopće treba, usvojeno idejno rješenje, te se problematizira ponuđena lokacija sa više aspekata.

Obzirom na sve navedeno, želimo istaći da Grad Sarajevo u svojim vlasništvu ima ili održava 24 spomenika, od kojih su neki: Vječna vatra, Spomenik ubijenoj djeci opkoljenog Sarajeva 92-95, Hastahana, Ikar konzerva, Spomen ploče i mjesta masakra u Ferhadiji i Markala, spomen-ploča Kazani i slično, te dvije biste pisaca.

Jasno je iz navedenog da Grad Sarajevo ima visoke kriterije u odabiru spomenika. U Komisiji za spomenike Gradskog vijeća uključena su adekvatna stručna lica koja filtriraju inicijative te podržavaju samo najkvalitetnija potrebna rješenja.

Smatramo da je Umjetnička galerija BiH imala priliku uzeti učešće u javnoj raspravi kada se usvajalo idejno rješenje spomenika bosanskom Kralju Tvrtku I Kotromaniću te je tada imala priliku iskazati svoje mišljenje na samo idejno rješenje, a što nije učinjeno.

Tema ove javne rasprave je isključivo buduća lokacija spomenika bosanskom Kralju Tvrtku I Kotromaniću.

S tim u vezi, smatramo da Umjetnička galerija BiH daje neke neprimjerene ideje postavljanja navedenog spomenika po uzvisinama oko grada bez valjanih razloga.

Za podizanje spomenika, Grad Sarajevo iznalazi najprimjerenije lokacije koje su dostupne, a koje se razmatraju sa institucijama koje su nadležne za planiranje prostora, zaštitu kulturno-historijskog naslijeđa i lokalnim jedinicama samouprave.

Grad Sarajevo
City of Sarajevo

Broj:01-GV-04-1635-1/
Sarajevo, 01.11.2022. godine

Bosna i Hercegovina - Federacija Bosna i Hercegovina
Kanton Sarajevo - GRAD SARAJEVO - Federacija Bosna i Hercegovine
GRADONAČELNIK

PRIMEČENJE: 03-11-2022			
Broj prijave	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga
09	04	7433	

Bosna i Hercegovina
Kanton Sarajevo
Grad Sarajevo
GRADSKO VIJEĆE

09

GRAD SARAJEVO
Doc. dr. Benjamina Karić, gradonačelnica

Predmet: Dostava akta Umjetničke galerije BiH, broj 04-160/1 od 01.11. 2022. godine – Predmet: Doprinos javnoj raspravi o novoj lokaciji Spomenika kralju Tvrtku

Poštovana gradonačelnice Karić,

u prilogu se, na dalje postupanje, dostavlja akt navedene u predmetu.

S poštovanjem,

PREDSJEDAVAJUĆI GRADSKOG VIJEĆA

Jasmin Ademović

Dostaviti:

- Gradonačelnici
- Evidenciji
- a/a

Adresa: Hamdije Kreševljakovića 3
71000 Sarajevo, BiH
Tel: +387 33 216 659
Fax: +387 33 205 874
Email: gsgv@sarajevo.ba
Web: gradskovijece.sarajevo.ba

Broj: 04- 160/1

Datum: 01. 11. 2022.

Gradsko vijeće Grada Sarajeva

Komisija za spomenike

Bosna i Hercegovina-Federacija Bosna i Hercegovina
Kanton Sarajevo

PRIMLJENO:	01. NOV 2022
Org. jed. broj:	
	04-04-1635/22

Predmet: DOPRINOS JAVNOJ RASPRAVI O NOVOJ LOKACIJI ZA SPOMENIK KRALJU TVRTKU

Možemo li ikako učiti na tuđim greškama?

Manje boli, a i jeftinije jel

Čemu toliko glava?

Onog trenutka kada je trebalo stvoriti privid blagostanja, kada nas je trebalo uvjeriti da nam je dobro, da smo zahvalni i da ne zaboravljamo, počeli su gradski, općinski i svi drugi oci, sumanuto postavljati nove spomenike, *gdje god su zgodno mjesto našli* pa sada nakon više decenija, imamo bezbroj bista svaka nalik jedna drugoj. Biste su gotovo uvijek u potpunoj disproporciji, prvo sa vlastitim postamentom, a onda i sa svima ostalima.

Kakva šteta, jer imali smo tako dobre primjere iz kojih smo mogli učiti. Recimo biste pisaca na današnjem Trgu Oslobođenja/Alije Izetbegovića, koje smo jedva i ne bez borbe ipak uspjeli vratiti na svoje mjesto. Svaki od pisaca imao je svog autora, svoj umjetnički izričaj koji je morao biti u korelaciji sa predstavljenim likom i njegovim djelom. A onda smo dobili novu generaciju pisaca u bronci na način koji ti pisci nisu zaslužili. Umjesto spomeničke plastike, dobili smo jeftine suvenire. „Novoizmliveni“ pisci djelovali su kao loši đaci iz magareće klupe, ne svojom krivicom, nego krivicom onih koji su ih naručivali za male pare kod velikih umjetnika ili za nemale pare kod onih malih. Kako god rezultat je uvijek bio isti – jeftino i loše. A onda se krenulo dalje pa smo dobili i suvenire političara, pjevača, sportista, azerbejdžanskih žena... Doduše, još uvijek smo daleko od Skopja, ali smo na tom putu.

Prije nego postavite Tvrtka svakako obiđite Skopje

Skopje je da napomenemo, neponovljiv primjer besmislene hiperprodukcije konceptom i izradom jeftinih, a samo veličinom grandioznih spomenika u koje su uložene/oprane velike pare. Percepcija je različita: od atmosfere Diznilenda u centru grada, koja, budimo iskreni, privlači i zabavlja posjetioce, do najstrašnijeg horora kakvim ga doživljava struka. Sa koje god strane pogledali, Skopje je najeklatantniji primjer nesretno proživljene tranzicije. Slične situacije pojavljivat će se i u drugim sredinama, ali nikad u ovolikom opsegu i koncentrirane na ovako malom prostoru. Pojedinačnih primjera ima bezbroj: Stefan Nemanja u Beogradu, Sv. Petar Cetinjski u Podgorici, Franjo Tuđman na kninskoj tvrđavi, Franjo Tuđman u Biogradu na Moru, Franjo Tuđman u Pridragi, Franjo Tuđman u

Katunima... križevi i krstovi se ne daju ni prebrojati. Svaki od ovih primjera ima neko svoje specifično ili opće opravdanje: populističko, nacionalističko, hegemonističko ... ali svaki put, plitko, pitko i jalovo.

Šta ostaviti iza sebe?

Sve smo ovo pratili sa strane, čudili se uz neprikrivenu dozu zloradog podsmjeha. Moramo li sada sve ovo i sami preživjeti? Vjerovatno moramo. Ako je umjetnost odraz društva u kojem nastaje, ako je loša, lako je zaključiti kakvo je društvo. Lako je i zaključiti kakvu ćemo sliku o sebi iza sebe ostaviti. Hoćemo li imati sreće da sve ovo jednom u što skorijoj budućnosti neko demontira, pretopi, zaboravi? Ako nam se baš posreći o nama će svjedočiti tek par svijetlih primjera- *Spomenik međunarodnoj zajednici* Nebojše Šerića Šobe, rad koji svakako zaslužuje više od ponekad promijenjene samoljepljive folije, *Spomenik* Brace Dimitrijevića, i *Spomen-obilježje ubijenoj djeci Sarajeva*, Mensuda Keče. Sve ostalo u javnom prostoru, ostaje tek kao podsjetnik na vlastito nesnalaženje u savremenom dobu i potrebu da upravo o tom nesnalaženju ostavimo trag - što veći, skuplji, besmisleniji. Kako drugačije opravdati postavljanje dva spomenika zaslužnom košarkašu u centru grada u razmaku od 300 metara, kako drugačije opravdati nepostojeću skulpturu M. Albright? Kako drugačije opravdati nestanak skulpture znamenitog sarajevskog slikara i narudžbu nove koja nikako da stigne. Zbog svega ovoga morat ćemo se stidjeti u budućnosti.

Kuda sa Tvrtkom?

Ipak postoji jedna stvar za koju još uvijek nije kasno, a koju treba odmah i u korijenu sasjeci. To je nesretna skulptura kralja Tvrtka za koju je određena nova lokacija. Prethodna je bila ispred zgrade Predsjedništva, nova na Trgu Bosne i Hercegovine. Da li nam je ova skulptura uopšte trebala? Nije. Je li joj mjesto pred zgradom Predsjedništva? Komisija za očuvanje nacionalnih spomenika (a ona na to ima pravo) kaže da nije. Je li joj mjesto na Trgu BiH? **APSOLUTNO NE!**

Hoće li nova odluka koja kaže: „Spomenik se podiže na zemljištu k.č. 1086/2 KO Sarajevo VII, lokalitet pored replike srednjovjekovnog stećka, a prema idejnom rješenju koji je sastavni dio ove Odluke“, donijeti konačan rasplet ili konačnu katastrofu?

Je li katastarska čestica na pomenutom trgu izvan nadležnosti Komisije? Jeste. Ima li Trg BiH veze sa Tvrtkom? Ima. Ima li Tvrtko veze sa stećcima? Ima. Ima li na trgu srednjovjekovni stećak? Nema, već samo replika (suvenir). Je li Tvrtku mjesto na ovoj lokaciji? **APSOLUTNO NE!** Razloga je više, ali navest ćemo samo jedan koji su i Gradska uprava i gradonačelnica i predlagači trebali imati na umu. **Zgradu u kojoj se danas nalazi Parlamentarna skupština BiH projektirao je Juraj Neidhardt, jedan od naših najvećih arhitekata. U svijetu koji Neidhardta ne zna dovoljno bi bilo reći da je učio kod slavnog Le Corbusiera, ali da vas sad ne opterećujemo previše. Trg ispred Neidhardtove zgrade projektirao je Dušan Džamonja, jedan od najvećih jugoslovenskih skulptora. Dovoljno bi bilo spomenuti da ovaj umjetnik u Hrvatskoj ima čitav park skulptura, a u Zagrebu mu se priprema i muzej.**

Mi pak imamo Džamonjin trg na čijoj ivici smo postavili kopiju stećka. Da stvar bude gora, kopiju baš onog stećka čiji se original nalazi samo 300 metara zapadnije i zbog čega pomenuta replika postaje potpuno besmislena. **Postaviti Tvrtku na taj trg znači glasno viknuti da ne razumijemo vrijednost dva iznimno važna umjetnika dvadesetog vijeka, ne poštujemo njihovo djelo i ne cijenimo vlastitu kulturnu baštinu.**

Da pojednostavimo, postavljanje skulpture kralja Tvrtka na Džamonjinom trgu ispred Neidhardtove zgrade je isto kao postavljanje skulpture Luja XIV ispred Ajfelovog tornja, sve uz ambiciju da Luj po mogućnosti nadvisi Ajfela.

UMJETNIČKA GALERIJA
BOSNE I HERCEGOVINE

Ne ide to poštovani vijećnici/vijećnice! Stoga vas molimo, ne postavljajte Tvrtka na Trg BiH, maknite repliku stečka i da, povedite i Majku Terezu da ne sramotimo ni nas ni nju.

Da zaključimo, na širem području Marijin dvora imamo pomenute objekte Neidhardta i Džamonje, imamo arhitekturu Karla Pražika, Ivana Štrausa, Seada Gološa.

Nakon rata, zaneseni nadom u bolje sutra, sanjali smo da će im se pridružiti i velika Zaha Hadid. Nije im se pridružila, ne zato što je umrla, nego zato što je na samrti naša nada u bolje sutra.

Renzo Piano je još uvijek živ. Je li on naša posljednja šansa?

I još nešto da razjasnimo. Nije ovdje problem kralj Tvrtko, problem je skulptura, idejno rješenje, realizacija, lokacija... Da se o tome na pravi način i blagovremeno razmišljalo, možda nesretni Tvrtko nikada ne bi ni bio izliven. Ovako, ako je već tu, nađimo mu primjerenu lokaciju. Mjesto koje će on svojom prisutnošću oplemeniti, a ne nagrđiti. Mjesto gdje ćemo mu rado hodočastiti, a ne spoticati se od njega. Možda na nekoj uzvisini, kojih barem Sarajevo ima u izobilju, gore negdje gdje će nas moći promatrati onako kraljevski - sa visine.

S poštovanjem,

Stručni kolegij Umjetničke galerije BiH

